

บทที่ 1

ถั่วแดงหลวง (*Phaseolus vulgaris* L.) เป็นพืชตระกูลถั่วชนิดหนึ่งซึ่งปัจจุบันมีการปลูกกันทั่วไปบนที่สูงทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย เป็นพืชซึ่งทางหน่วยงานต่างๆ ที่ร่วมพัฒนาอยู่บนที่สูงส่งเสริมให้ชาวไทยภูเขาปลูกเป็นรายได้เพื่อทดแทนการปลูกฝิ่น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นพืชที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศบนที่สูง และราคาของเมล็ดถั่วแดงหลวงค่อนข้างสูง อีกทั้งช่วงที่ปลูกถั่วแดงหลวงได้ตรงกับระยะเวลาที่ชาวไทยภูเขาปลูกฝิ่น ฉะนั้นการปลูกถั่วแดงหลวงจึงเป็นการลดพื้นที่ปลูกฝิ่นไปในตัวด้วย นอกจากนี้ถั่วแดงหลวงยังเป็นพืชบำรุงดิน ทำให้ดินมีสภาพที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกและสามารถปลูกสลับเปลี่ยนกับพืชอื่นได้ ทำให้ลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าและการทำไร่เลื่อนลอยของชาวไทยภูเขา แม้ถั่วแดงหลวงจะเป็นพืชที่เพิ่งมีปลูกในประเทศไทยเมื่อสิบกว่าปีมานี้เอง แต่ปัจจุบันก็ถือได้ว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ ความต้องการถั่วแดงหลวงภายในประเทศแต่ละปีมีไม่น้อยกว่า 100 ตัน ส่วนตลาดต่างประเทศมีการขยายตัวและพัฒนามากขึ้นทุกปี เนื่องจากถั่วแดงหลวงที่ผลิตได้ในประเทศไทยมีราคาค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ เช่น สหรัฐอเมริกาและประเทศในแถบอเมริกาใต้ อีกทั้งประเทศต่างๆ นิยมบริโภคถั่วแดงกันมากขึ้น ในปีหนึ่งๆ ประเทศไทยส่งถั่วแดงหลวงไปจำหน่ายทั้งยังประเทศใกล้เคียงเช่น ฮองกง มาเลเซีย สิงคโปร์ ฯลฯ และประเทศที่อยู่ห่างไกลออกไป เช่น สหรัฐอาหรับ ออสเตรเลีย เดนมาร์ก ฝรั่งเศส ฯลฯ ซึ่งสามารถทำรายได้เข้าประเทศนับสิบๆ ล้านบาท อันเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม อย่างไรก็ตาม ถ้าหากประเทศไทยสามารถผลิตถั่วแดงหลวงที่มีคุณภาพได้เพิ่มมากขึ้น และราคาไม่สูงเกินไปนัก ก็เชื่อได้ว่าตลาดต่างประเทศของถั่วแดงหลวงคงจะขยายตัวและพัฒนาได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

การศึกษาต้นทุนและรายได้รวมทั้งการหาอัตราผลตอบแทนจากการปลูกถั่วแดงหลวง จะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับผู้สนใจจะลงทุนปลูกถั่วแดงหลวงไว้ใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาว่า เมื่อลงทุนไปแล้วจะให้ผลตอบแทนคุ้มกับทุนที่ลงไปหรือไม่ นอกจากนี้ยังศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการปลูกถั่วแดงหลวง เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบและใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและส่งเสริมให้เกษตรกรสนใจปลูกถั่วแดงหลวงเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมา วิธีการปลูกและประโยชน์ของถั่วแดงหลวง ตลอดจนสภาพโดยทั่วไปของการปลูกถั่วแดงหลวงในเขตภาคเหนือของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาด้านทุน ผลผลิตและรายได้รวมทั้งอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกถั่วแดงหลวง
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุน รายได้ ผลผลิต ปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนปลูกถั่วแดงหลวง

ขอบเขตของการศึกษา

ด้วยเหตุที่มีการปลูกถั่วแดงหลวงเฉพาะใน 6 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย คือ เชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย พะเยา น่าน และแม่ฮ่องสอน โดยเชียงใหม่เป็นแหล่งผลิตถั่วแดงหลวงที่ใหญ่ที่สุดคือ ประมาณ 60-65% ของถั่วแดงหลวงที่ผลิตได้ทั้งหมด ฉะนั้นการศึกษานี้จึงได้เลือกศึกษาเฉพาะพื้นที่ที่มีปริมาณการปลูกมากได้แก่ อำเภอสะเมิง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และเขตติดต่อระหว่าง 3 จังหวัดคือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา และอำเภอกวน จังหวัดเชียงราย โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. คำว่า "ถั่วแดง" หมายถึง เมล็ดถั่วแดงสด ไม่รวมถั่วแดงในลักษณะแปรรูปอื่น ๆ เช่น ถั่วแดงบรรจุกระป๋อง เป็นต้น
2. ถั่วแดงที่เป็นตัวอย่างจะศึกษาเฉพาะพันธุ์ถั่วแดงหลวง (Royal Dark Red Kidney Bean) เท่านั้นเนื่องจากเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตดีกว่าพันธุ์อื่นๆ และมีสีสวยเป็นที่ต้องการของตลาด และมีปลูกกันแพร่หลายมากกว่าพันธุ์อื่นๆ คือประมาณ 80 % ของผลผลิตทั้งหมด
3. เกษตรกรที่เลือกมาเป็นตัวอย่างจำนวน 80 ราย เป็นเกษตรกรชาวไทยภูเขาเผ่าเข้าจาก ตำบลทุ่งฮั้ว อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง 20 ราย จากตำบลศรีถ้อย อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา 15 ราย จากตำบลป่าหุง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย 10 ราย จากตำบลป่าแฝก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา 5 ราย และเป็นเกษตรกรชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง จากตำบลคอยแก้ว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ 15 ราย จากตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ 15 ราย เกษตรกรชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่ไม่มีการศึกษาแต่สามารถพูดภาษาพื้นเมืองภาคเหนือได้พอสมควร

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาจากหนังสือและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกถั่วแดงหลวง ตลอดจนการสอบถามเจ้าหน้าที่ในหน่วยราชการและโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ทำการปลูกถั่วแดงหลวง รวมทั้งการสัมภาษณ์ข้อมูลอื่นที่เป็นประโยชน์ในการคำนวณต้นทุนและรายได้ของการปลูกถั่วแดงหลวงจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยราชการและโครงการต่างๆ
3. ทำการสรุปผลข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามและวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้จากการปลูกถั่วแดงหลวง เพื่อหาอัตราผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับจากการปลูกถั่วแดงหลวง
4. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนแนวโน้มในการลงทุนปลูกถั่วแดงหลวง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

การศึกษาต้นทุน และรายได้จากการปลูกถั่วแดงหลวงจะทำให้ทราบถึงต้นทุนการผลิต รายได้ และผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกถั่วแดงหลวง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกษตรกรประสบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปลูกถั่วแดงหลวงสามารถนำข้อมูลจากการศึกษาในการวางแผนส่งเสริมการปลูกถั่วแดงหลวงให้แก่เกษตรกร และเป็นประโยชน์สำหรับบุคคลที่สนใจใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าต่อไป